

Prekenverkstedet

Den Norske Israelsmisjon

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

2. søndag i åpenbaringstiden – 15.januar 2017

Prekentekest: Matt 3,13-17

Lesetekst I: Jes 42,1-6

Lesetekst II: Apg 18,24-19,7

Jesu dåp

Åpenbaringstiden

I åpenbaringstiden taler tekstene om hvem Jesus er. Det begynner med vismennenes hyllest av Jesus som kongesønn, og fortsetter med hans åpenbaring som sann Gud og sant menneske i undergjerninger og forkynnelse. Ved slutten av åpenbaringstiden, på Kristi forklarelsesdag, leser vi om da noen av disiplene fikk se Jesu herlighet på fjellet. Denne søndagen, 2. søndag i åpenbaringstiden, handler evangelietekstene om Jesu dåp ved Johannes, direkte hos Matteus og Markus, og mer indirekte hos Johannes. Lukas forteller også kort om dåpen, men den teksten er ikke satt opp som prekentekest. I alle disse tekstene blir Jesus åpenbart som Guds Sønn, den elskede.

Døperen Johannes

Døperen Johannes var en overgangsskikkelse mellom det gamle og det nye testamentet, den gamle og den nye pakt. Han var en profet, og hans hovedoppgave var å vitne om Jesus og peke ham ut som Messias, Guds Sønn, frelseren. Han drev en omfattende forkynnelsesvirksomhet og samlet store tilhørerskarer ute ved Jordanelva. I tillegg til å peke på Jesus som den lovede Messias, forkynte Johannes ramsalt og refsende om folkets mange synder, først og fremst med utgangspunkt i Guds ord til Israelfolket i Det gamle testamentet. Han la ingenting imellom, og refset både høy og lav. Mange kom til ham, bekjente sine synder og ble døpt. Johannes sa selv at han var sendt fra Gud for å døpe med vann (Joh 1,33), og at formålet med døpervirksomheten primært var at Jesus skulle bli åpenbart for Israel (Joh 1, 31).

Jesu dåp ved Johannes

Både Matteus og Markus skildrer Jesu dåp ved Johannes. Matteus gjør det mest utførlig. Jesus kom fra Galilea til Johannes ved Jordan for å bli døpt av ham. Det er litt ulike teorier om hvor Johannes virket, om det var like sør for Genesaretsjøen eller lenger nede i Jordandalen. Jeg går ikke inn på den diskusjonen. Med tanke på at Johannesdåpen var en omvendelsesdåp som ga tilgivelse for syndene (Mark 1,4 og Apg 19,4), er det underlig at Jesus kom til Johannes for å bli døpt av ham. Den syndfrie søkte en dåp til omvendelse og syndenes forlatelse. Johannes reagerte naturligvis spørrende på dette og sa: "Jeg trenger å bli døpt av deg, Jesus, og så kommer du til meg?" (Matt 3;14). (Det er tydelig at han visste noe om hvem Jesus var, selv om han ifølge evangelisten Johannes sa "jeg kjente ham ikke".) Jesu svar var gåtefullt: "La det nå skje! Dette må vi gjøre for å oppfylle all rettferdighet." (Matt 3,15). Johannes lot det da skje og døpte Jesus ved å dykke ham ned i Jordanelva.

Betydningen av Jesu dåp

Ved dåpen ble "all rettferdighet oppfylt". Det skjedde noe der i dåpen som måtte skje for å oppfylle Guds frelsesplan gjennom Jesus. Jesu dåp ved Johannes var en integrert del av Guds store plan for å frelse menneskene gjennom Messias' liv og verk. Vi må da forstå det slik at Jesus, den syndfrie, i dåpen tok på seg alle menneskenes synder for å bære dem til korset og døden. Han bekjente synd der hos Johannes, men det var ikke Jesu egen synd. Det var din og min synd han bekjente der i vårt sted. Bibelen omtaler resultatet av dette på mange vis. Paulus skriver: "Han som ikke visste av synd, har han (Gud) gjort til synd for oss, for at vi i ham skulle få Guds rettferdighet." (2 Kor 5,21). Peter skriver det slik, med tydelige allusjoner til Jesajas profetier: "På sin egen kropp bar han våre synder opp på treet, så vi skulle dø bort fra syndene og leve for rettferdigheten." (1 Pet 2,24). Johannes selv sa det slik da han pekte på Jesus: "Se, Guds lam, som bærer bort verdens synd!" (Joh 1,29). Dåpen var slik sett en innvielse til Jesu gjerning som stedfortreder og syndebærer for alle mennesker. Derfra gikk Jesu vei til korset. Retningen var satt. Jesu offentlige gjerning var i gang.

Jesus, Guds Sønn

Alle de fire evangelistene skildrer Jesu dåp og hendelsene rundt den. Johannes gjør det litt forskjellig fra de tre andre, men også hos ham blir det tydelig at Guds røst lød ved dåpen og identifiserte Jesus som Guds (Faderens) Sønn. Matteus siterer røsten fra himmelen slik: "Dette er min Sønn, den elskede, i ham har jeg min glede." (Matt 3,17). Sammen med røsten fra himmelen kom Den hellige ånd over Jesus som en due. Her er linja til leseteksten fra Jes 42,1 svært tydelig: "Se, min tjener, som jeg støtter, min utvalgte, i ham har jeg min glede. Jeg har lagt min Ånd på ham, han skal føre retten ut til folkeslagene". Samtidig som Faderen identifiserte seg med Sønnen og aksepterte hans stedfortredende gjerning som menneskenes syndebærer, gjorde han det klart at Jesus var den frelseren som var lovet i Det gamle testamentet, Messias, Guds Sønn. Sml. Apg 18,28. Faderens vitnesbyrd om Sønnen lød sterkt og klart der ved dåpen. Faderen elsker Sønnen og har sin glede i ham. For Jesus må dette ha vært umistelige ord som ga styrke til hans frelsergjerning. Samtidig kom Guds Ånd over ham. Slik ble Jesus satt i stand til å gå inn i det veldige oppdraget han hadde fått seg overdratt.

Umiddelbart etter denne store åndelige opplevelsen ble Jesus satt på en stor prøve da han ble fristet av djevelen. Dette kan mange kristne kjenne seg igjen i, men det ligger utenfor denne tekstkommentarens fokus å gå nærmere inn på sammenhengen her.

Johannesdåpen og den kristne dåp

Hva er så sammenhengen mellom Johannesdåpen og den kristne dåp? Noen vil minimere forskjellene og peke på det som er felles: den døptes bekjennelse og bruk av vann. Men ser vi nærmere på tekstene for denne søndagen, oppdager vi at her også er store forskjeller. De er så store at vi her taler om to forskjellige typer dåp. Derfor ble (noen av) de som var døpt av Johannes døpt med kristen dåp til Jesu Kristi navn senere. Vi leser om dette i leseteksten fra Apostlenes gjerninger, se særlig kapittel 19, vers 1-7. Uten å gå inn i en lang utredning om dåpen og dens betydning vil jeg her bare peke på noen hovedpunkt om disse to formene for dåp i dagens tekst(er). *Johannesdåpen* var en dåp til omvendelse som bygget på den døptes bekjennelse av synd. Den som kom til dåp hos Johannes, bekjente sine synder, lovet å legge av synda, omvende seg og begynne et nytt og bedre liv, som blant annet skulle inneholde tro på Jesus. Dåpen markerte en stadfesting av løftet om å gå i en ny retning. I tillegg kan vi tenke at selve neddykkingen i Jordan markerte en bortvasking av de gamle syndene. Johannes forkynte "en omvendelsesdåp som ga tilgivelse for syndene", skriver Markus. (Mark 1,4).

Den kristne dåp er ifølge Apgj 19 en dåp til Herren Jesu navn. Det trenger ikke å utelukke at den er i den treenige Guds navn. Den er en dåp "til Kristus", slik at den døpte blir ett med Kristus og får del i hans frelsesverk, som blant annet innebærer full soning av all synd. Den er en dåp der vi blir forent med Kristus i hans død og oppstandelse. Paulus skriver slik om dette i Rom 6,3-5: "Eller vet dere ikke at alle vi som ble døpt til Kristus Jesus, ble døpt til hans død? Vi ble begravet med ham da vi ble døpt med denne dåpen til døden. Og som Kristus ble reist opp fra de døde ved sin Fars herlighet, skal også vi vandre i et nytt liv. Har vi vokst sammen med Kristus i en død som er lik

hans, skal vi være ett med ham i en oppstandelse som er lik hans.”

I Johannesdåpen var det primært den døpte som gjorde et løfte om bot og bedring. I den kristne dåp er det Gud som handler og gir oss del i Jesu frelsesverk. De som ble døpt med Johannesdåpen, fikk ikke Den hellige ånd. Jesus selv fikk Ånden umiddelbart etterpå. De som blir døpt med kristen dåp, får Den hellige ånd i dåpen. (Apg 2,38).

Bård Hauge

Rektor Danielsen vgs. Bergen

baardh@online.no